

SOPIMUS

1. SOPIMUSOSAPUOLET kh

Tämän sopimuksen osapuolia ovat Turun kaupunginhallitus ja Turun kasvatusta ja opetuslautakunta.

2. SOPIMUKSEN TARKOITUS kh

Tällä sopimuksella kaupunginhallitus ja kasvatusta ja opetuslautakunta sopivat johtosäännössä määriteltyä sivistystoimialaa koskevista toiminnan lähtökohdista, kehittämistavoitteista ja resursseista.

3. LYHYT KUVAUS TOIMINNASTA kh

Sivistystoimialan tavoitteena on järjestää korkeatasoisia ja laadukkaita kasvatusta ja opetuspalveluja, jotka johtavat aktiiviseksi yhteiskunnan jäseniksi. Henkilöstö on laadukkaan kasvatuksen lähtökohhta, joten henkilöstön osaamiseen kohdennetaan resursseja.

Varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin omissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Kaupungin ohjaamaa ja valvomaan yksityistä varhaiskasvatusta hankitaan pääsääntöisesti palvelusetelillä. Yksityiset palveluntuottajat tuottavat päiväkotihoidon, ryhmäperhepäivähoidon, perhepäivähoidon sekä leikkitoimintaa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetusta ostetaan myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Perusopetusta järjestetään perusopetuslain ja opetussuunnitelman mukaisesti oppivelvollisille. Turun kaupungissa on erikoisluokkatoimintaa mm. kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Kaupungin koulujen lisäksi Turussa perusopetusta tarjoavat myös Turun normaalikoulu sekä Turun Steiner-koulu.

Lukiokoulutusta järjestetään lukiolain ja opetussuunnitelman mukaisesti. Lukiokoulutusta annetaan suomenkielisenä Turun kaupungin kuudessa päivälukiossa sekä Turun iltalukiossa, ruotsinkielisenä Katedralskolan i Åbossa ja englanninkielisenä Turun kansainvälisessä koulussa. Kaupungin lukioiden lisäksi Turussa lukiokoulutusta tarjoavat myös Turun normaalikoulun lukio sekä Turun Steiner-koulun lukio. Erityinen koulutustehtävä Turun lukiolla on Kerttulin lukiossa (urheilu- ja ICT-linjat), Puolalanmäen lukiossa (musiikki), Turun klassillisessa lukiossa (ilmaisulinjat) ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa (meri- ja luonnontiedelinjat) sekä lisäksi Turun Normaalikoulussa (IB-linjat).

Nuorten ammatillista koulutusta tarjotaan suomeksi ja ruotsiksi ammatillisen koulutuksen lain ja ammatillisten perustutkintojen perusteiden mukaisena tutkintoon johtavana koulutuksena Turun ammatti-instituutissa. Ammatillisten perustutkintojen lisäksi tarjotaan valmistavaa ja valmentavaa koulutusta.

Oppisopimuskoulutusta tarjotaan Turun oppisopimustoimistossa. Oppisopimuskoulutus toteutetaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman perustalta, joka perustuu koulutuskohtaisiin opetussuunnitelmiin.

Ammatillista aikuiskoulutusta tarjotaan ammatillisen aikuiskoulutuslain mukaisena Turun ammatti-instituutissa näyttötutkintoperusteisesti sekä ammatillisesti täydentävää että ammatillisiin perustutkintoihin valmistavaa koulutusta. Koulutusta toteutetaan valtionosuusperusteisen lisäksi työvoimapolitiittisena, oppisopimuskoulutuksena sekä muuna maksullisena koulutuksena.

Turun työväenopistoissa tarjotaan vapaan sivistystyön lain mukaisesti opetusta Turun suomenkielisessä työväenopistossa sekä suomen että muilla kielillä ja Åbo svenska arbetarinstitutissa ruotsinkielellä.

4. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOSTEKIJÄT kh

Haasteina sivistystoimialan palveluja järjestettäessä ovat kaupunginosien eriarvoistuminen, väestörakenteen muutos sekä taloudellisten resurssien riittävyys ja kohdentaminen.

Merkittävimmät uudisrakennushankkeet ovat sopimuskaudella ruotsinkielinen Braheskolan, Syvälahden koulu ja päiväkotit.

Varhaiskasvatusta palveluiden kysynnän odotetaan edelleen kasvavan ja siihen vaikuttaa lasten määrän lisääntymisen lisäksi myös palveluun osallistumisaste, jonka on todettu olevan nousussa myös valtakunnallisella tasolla.

Varhaiskasvatusta järjestämistä ohjaavat lainsäädäntö ja valtakunnallinen ohjeistus sekä kuntien omat ohjausasiakirjat. Päivähoitolain uudistaminen varhaiskasvatusta laiksi on käynnissä. Lainsäädäntöön (ns. budjettilakina) on lisäksi valmisteilla muutoksia, jotka saattavat vaikuttaa merkittävästi päivähoiton kysyntään. Subjektivista päivähoito-oikeutta ollaan rajaamassa. Päivähoiton maksuperusteita muutetaan hoitoaikaperusteiseksi perustuen ennalta varattuihin tunteihin. Lisäksi kotihoidon tukeen on tulossa muutoksia siten, että kotihoidon tukeen on tullut ns. joustava hoitoraha ja kotihoidon tukea ollaan kohdentamassa molemmille vanhemmille. Lainsäädäntö, kaupungin omat tavoitteet ja palvelujen kysynnän kasvu antavat reunaehdot varhaiskasvatusta palvelujen järjestämiselle ja kehittämiselle. Turun kaupungin päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön syksyllä 2013.

Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma uudistetaan siten, että uusien opetussuunnitelmien on oltava kunnissa käytössä elokuussa 2016.

Perusopetuksessa oppilasmäärien väheneminen on pysähtynyt, oppilasmäärät ovat kääntymässä kasvuun erityisesti alakouluissa.

Perusopetuksen lainsäädäntöön on päätetty muutoksesta koskien opetusta ja oppilashuoltoa. Muutoksilla edistettäisiin koulujen työrauhaa ja lisättäisiin oppilaiden hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia. Oppilas- ja opiskelijahuollossa siirrettäisiin painopiste ennaltaehkäisyyn. Laki edellyttää riittävän taseisia psykologi- ja kuraattoripalveluja kaikille kouluille, mikä merkitsee tarvetta lisätä ko. henkilöstöä. Kunnan missä oppilaitos sijaitsee on järjestettävä ko. palvelut.

Nuorisotakuu edellyttää, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta.

Yhteisvalinnassa perusasteen päättäneet ja lisäopetuksen, valmistavan koulutuksen tai kansanopiston opinnot suorittaneet sekä ilman toisen asteen tutkintoa olevat saavat lisäpisteitä toisen asteen opiskelijavalinnoissa ensi vuoden yhteisvalinnassa ja toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneet ohjataan aikuiskoulutukseen.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki tuli voimaan 1.8.2014. Tästä huolimatta edelleen selvitetään sen Turulle tuomia velvoitteita. Edelleen selvitetään lain toteuttamisen kannalta paras oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön hallinnollinen asema.

Oppivelvollisuuden mahdollisen pidennettämisen vuodella vaikutukset kunnan talouteen ovat vielä auki eikä niitä ole voitu ottaa huomioon talousarvion valmistelussa. Jos kuntien pitää kustantaa esimerkiksi koulukirjat ja muut varusteet lukion ja ammattikoulun ensimmäisellä vuosikurssilla sekä maksaa oppilaiden opetuskäynti ym. kustannukset, tämä lisää Turun sivistystoimialan kustannuksia arviolta 1-2 miljoonaa euroa, jota ei ole otettu huomioon talousarviossa.

Lukiokoulutuksessa siirrytään vuodesta 2016 alkaen vaiheittain sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Lukiodien tuntijaon ja opetussuunnitelman uudistustyö on käynnissä, mutta ei etene tällä hetkellä alkuperäisen aikataulun mukaisesti.

Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksenjärjestäjien on otettava käyttöön laadun varmennusjärjestelmä vuoteen 2015 mennessä.

1.8.2015 astuvat voimaan määräykset, joillavammattillisten koulutuksen tutkintojärjestelmä uudistetaan siirtymällä osaamisperusteisuuteen. Tässä yhteydessä opintoviikot korvataan osaamisperusteisilla osaamispisteillä. Tämä vaikuttaa koulutuksenjärjestäjän opetussuunnitelmaan, hopseihin, opettajan työn suunnitteluun ja sitä kautta opetuksen järjestämiseen. Samassa yhteydessä tulevat voimaan uudet valmistavan koulutuksen perusteet sekä itsenäiseen elämään ja työhön valmentavan koulutuksen perusteet, joiden myötä erilaiset nykyiset valmistavat koulutukset yhdistetään. Nämä uudistukset vaativat koko ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstön uudelleen kouluttamista.

Turulle on myönnetty yhdessä muiden varsinaissuomalaisten koulutuksen järjestäjien kanssa Taitaja 2015 kilpailujen järjestämisoikeudet.

Aikuiskoulutuksen osalta merkittävä muutos tulee olemaan kilpailuneutraliteettiin liittyvä muutos, joka siirtymäajan jälkeen 2016 kieltää kuntia tai kuntayhtymiä osallistumista maksullisista koulutuksista käytäviin kilpailutuksiin muun muassa työvoimapoliittisten koulutusten osalta. Turun ammatti-instituutti ei voi enää myydä henkilöstökoulutuksia tai muita direktiivin tarkoittamia koulutuksia kuin työvoimapoliittisia koulutuksia.

5. TOIMINNAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA JA STRATEGISET PAINOPISTEET kv

Kehittämistyön keskiössä on nuorisotakuun toteuttaminen, osallisuus ja koulutuksellinen tasa-arvo, vieraskielisen väestön kielitaidon kehittäminen, hyvinvoinnin lisääminen sekä käyttöenergiansäästö. Kehittämistyössä tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkitasolla, seudullisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisema Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016 Kehittämissuunnitelma linjaa toimialan järjestämien palvelujen kehittämistä valtakunnallisesti. Sopimuksen voimassaoloaikana laaditaan Turun kaupungin paikallinen kehittämissuunnitelma.

Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 tekemässä arvioinnissa varhaiskasvatuksesta todetaan: "Kaupungin eri alueiden välillä on eroa päivähoitopaikan saatavuudessa lähipalveluna. Kaikilta osin subjektiivinen oikeus neljän kuukauden kuluessa saatavaan päivähoitopaikkaan ei Turun kaupungissa toteudu. Tämä aiheuttaa paineita palveluohjaukselle." Palveluiden riittävyyden ja monipuolisuuden takaaminen tulee nostaa keskeiseksi kehittämisalueeksi varhaiskasvatuksessa.

Perusopetuksessa jatketaan yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toimintamallin toteuttamista lain mukaisesti lähikouluperiaatteella.

Turku on hakenut vuosiksi 2014 – 2015 perusopetusryhmien pienentämiseen valtionavustusta. Lisäksi Turku sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustusta tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 2 348 118 euroa vuosiksi 2014 - 2015. Kaksikieliset kunnat saavat valtionosuutta 12 % suomenkielisiä kuntia enemmän ruotsinkielisten koulujen ylläpitoon suomenkielisten rinnalla. Em. syistä ruotsinkielisten koulujen resursointi on jonkin verran suomenkielisten koulujen resursointia korkeampi.

Toisen asteen koulutuksen vetovoimaa ja laatua kehitetään sekä läpäisyastetta pyritään edelleen vahvistamaan puuttamalla keskeyttämisen syihin ja tukemalla valmistumista sekä kehittämällä pedagogiikka.

Opettajien pedagogista osaamista, TVT-valmiuksia, työelämäyhteyksiä ja yrittäjyyskasvatuksellisia valmiuksia vahvistetaan.

Opiskelijoiden osallisuutta ja tasa-arvoisuutta vahvistetaan.

Valtionosuuteen oikeuttavat paikat pidetään käytössä talousarvion sallimissa rajoissa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvioesityksessä ei ole voitu varautua toimintoihin, joiden osalta puuttuvat valtion päätökset ja joiden rahoittamiseen on saatavissa valtionosuuksia. Tällä sopimuksella kaupunginvaltuuston on sitouduttava seuraaviin talousarviovarauksiin, joiden toteutuminen edellyttää lisätalousarviota, jos valtio tekee näiden rahoittamiseksi positiiviset päätökset:

- Taitaja2015 kisojen harkinanvaraisen avustuksen hakeminen ja käyttäminen kisojen rahoitukseen.
- Turulle myönnettyjen ammatillisen peruskoulutuksen lisäpaikkojen vastaanottaminen ja niiden rahoittaminen näiden paikkojen tuottamalla valtionosuudella.
- Oppisopimuksen talousarvion pohjana olevien paikkojen yli menevien paikkojen osalta sopimusten tekeminen ja niiden rahoittaminen näiden paikkojen tuottamalla valtionosuudella. Oppisopimuksen osalta talousarvion pohjana on 390 perustutkintopaikkaa ja 1020 lisäkoulutuspaikkaa. Perustutkintopaikkoja ei ole kiintiöity ja lisäkoulutukseen tulee mahdollisesti hakuun lisäpaikkoja esimerkiksi nuorten aikuisten osaamisohjelmaan liittyen.

6. TAVOITTEET

Toimielimen strategiset tavoitteet (ml. toimielimet ylittävät strategiset horisontaaliset tavoitteet) kv

	Lähtö- osa- /Vuosi	TO T 20 13	T A M 2 0 1 4	T A E 2 0 1 5	T A 2 0 1 5	T S 2 0 1 6	TS 20 17	TS 20 18
Tarjotaan korkeatasoista kasvatusta ja opetusta, joka johtaa aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi								
Mittariin sidottu tavoite: Yhteisvalinnassa perusasteen jälkeisiin opintoihin siirtyvien osuus		xx/ vuosi						
Teema: 2.2.7 Vuonna 2017 nuorisotakuu toteutuu laajan poikkihallinnollisen yhteistyön tuloksena								
Toimenpide: Tuetaan toiseen asteen koulutukseen siirtymistä riittävällä yksilöllisellä ohjauksella, nuorisotakuu toteutuu laaja-alaisena yhteistyönä								
Mittariin sidottu tavoite: Tulosaluekohtaiset toimenpiteet on kirjattu operatiiviseen sopimukseen jokaisella tulosalueella ja toimenpiteet ovat toteutuneet		xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%
Teema: 2.3.5 Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa								
Valmistelussa ja päätöksenteossa lisätään vaikuttamisen mahdollisuuksia luomalla toimivat rakenteet osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi								
Mittariin sidottu tavoite: Kunnallisen ja hankitun palvelun osuudet peruspäivähoidossa (päiväkotij- ja perhepäivähoidossa)		xx/ vuosi	%	%	%	%		
Teema: 2.2.5 Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa								
Toimenpide: Varhaiskasvatuspalveluja lisätään monipuolisesti, yksityisen palvelutuotannon osuutta kasvatetaan erityisesti peruspäivähoidossa * tilanne ko. vuoden joulukuussa								
Mittariin sidottu tavoite: Osa-aikaisen erityisopetuksen määrä		xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%
Teema: 2.2.8 Tulevaisuuden osaamis pääoma turvataan järjestämällä jatkossakin korkeatasoista yleissivistävää koulutusta								
Toimenpide: Perusopetuksessa suunnataan resursseja lähikouluperiaatteen mukaisesti ennaltaehkäisevään työhön ja oppilaan oikea-aikaiseen kasvun- ja oppimisen tukeen								

Mittariin sidottu tavoite:							
Keskeyttämisprosentti toisen asteen nuorisokoulutuksessa							
<ul style="list-style-type: none"> • lukio • ammatillinen koulutus 	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%
Teema: 2.2.7 Vuonna 2017 nuorisotakuu toteutuu laajan poikkihallinnollisen yhteistyön tuloksena							
Toimenpide: Toisen asteen koulutuksen läpäisyä parannetaan/keskeyttämistä vähennetään							
Mittariin sidottu tavoite:							
Tulosalueittain määritellään tulosaluekohtaiset mittarit operatiivisissa sopimuksissa							
Teema: 2.2.8 Tulevaisuuden osaamispääoma turvataan järjestämällä jatkossakin korkeatasoista yleissivistävää koulutusta	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%
Toimenpide: Pedagogiikan kehittäminen työelämälähtoisemmäksi muun muassa toteuttamalla oppimisprojekteja työelämän kanssa peruskouluissa (luokka-aste 7-9), päivälukioissa ja ammatillisissa koulutuksissa.							

	Lähtö- osa- /Vuosi	TO 20 13	T A M 2 0 1 4	T A E 2 0 1 5	T A 2 0 1 5	T S 2 0 1 6	TS 20 17	TS 20 18
Uudistamisohjelmat toteutuvat päätösten mukaisesti								
Mittariin sidottu tavoite:								
Tilaratkaisut ovat toteutuneet uudistamisohjelman (U1) mukaisesti	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
Teema: 2.2.6 Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammatikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä								
Toimenpide: Uudistamisohjelman mukaisten tilaratkaisujen toteuttaminen (Lyseon lukion yhdistäminen Luostarivuoren lukioon, Nunnavuoren koulu kiinteistöstä luopuminen, Tommilankadun tiloista luopuminen)								
Mittariin sidottu tavoite:								
Teema: 2.2.5 Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
Toimenpide: Varhaiskasvatuksen palveluohjauksen kehittäminen ja kysynnän ohjaaminen kevyempien palvelujen piiriin asiakkaan tarpeen mukaisesti ja samalla pyritään lisäämään perhepäivähoidon osuutta								
Mittariin sidottu tavoite:								
+	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
Teema:								

Toimenpide: <i>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä</i>							
Mittariin sidottu tavoite:							
+++	xx/ vuo si	%	%	%	%	%	%
Teema: Toimenpide: <i>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä</i>							
Mittariin sidottu tavoite:							
++	xx/ vuo si	%	%	%	%	%	%
Teema: Toimenpide: <i>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä</i>							

Toimielimen määrärahat ja käyttötalousinvestoinnit 1 000 € kv

	TOT 2013	TAM 2014	TAE 2015	TS 2016	TS2017	TS2018
Toimintatulot	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Valmistus omaan käyttöön	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Toimintamenot	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Toimintakate	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Muutos-%	%	%	%	%	%	%
Investointimenot	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Rahoitusosuudet	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Luovutustuotot	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Investointien rahavirta	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€	1 000€
Muutos-%	%	%	%	%	%	%

Työvoiman käyttö kv

Henkilötyövuosien kehitys

Htv	TOT 2013	TAM 2014	TAE 2015	TA 2015	TS 2016	TS2017	TS2018
Sivistyslautakunta							

Määrärahojen jakautuminen tulosalueittain kh

Tulosalue 1 000 €	TUOTOT	KULUT	KATE
Tulosalueet yhteensä			
Tulosalue			
Tulosalue			
Tulosalue			

Toimielimen investoinnit kv

Sidotut määrärahat	Toteutunut 2013	TAM 2014	TAE 2015	TA 2015	TS 2016	TS2017	TS2018
Tilainvestoinnit							
Koneet ja kalusto							
Muut investoinnit							

Täydentävät strategiset tavoitteet kh

	Lähtötaso /Vuo si	TO 2013	TAM 2014	TAE 2015	TA 2015	TS 2016	TS2017	TS 2017	TS 2018
Kasvatus ja opetuspalvelut ovat korkeatasoisia, vetovoimaisia ja kilpailukykyisiä									
Mittariin sidottu tavoite Palvelua odottavien määrä ei kasva									
Teema: 2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä		xx/ vuo si	%	%	%	%	%	%	%
Toimenpide: Varhaiskasvatuspalvelun järjestäminen lakisäätöisessä ajassa * joulukuun tilanne; seuraavan 4 kuukauden aikana käsiteltävät hakemukset, ns. lakisäätöinen haku aika									
Mittariin sidottu tavoite Yksikkökohtaiset oppimisympäristön kehittämissuunnitelmat tehty									
Teema: 2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä		xx/ vuo si	%	%	%	%	%	%	%
Toimenpide: Oppimista tukevat laadukkaat ja monipuoliset oppimisympäristöt									

Mittariin sidottu tavoite								
Vuosittaiset tulosaluekohtaiset asiakastyytyväisyyskyselyt ovat käytössä ja tavoitetasot on määritelty operatiivisissa sopimuksissa								
Teema: 2.3.3 Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asiakas- ja asukastietoa	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
ja 2.3.5 Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa								
Toimenpide: Arvioidaan ja uudistetaan palveluja asiakaslähtöisesti								
Mittariin sidottu tavoite								
Ammatillinen koulutus vastaa työelämän tarpeisiin (Tilastokeskuksen sijoittumistilastoissa työssä tai jatko-opinnoissa)								
<ul style="list-style-type: none"> • nuorten ammatillinen • aikuisten ammatillinen 	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
Teema:								
Toimenpide: Työelämän tarpeista lähtevä sekä jatko-opintoihin valmentava koulutus								

	Lähtö- töta- so /Vuos i	TOT 201 3	TA M 20 14	TA E 20 15	TA 20 15	TS 20 16	TS2 017	TS2 018
Palveluverkko mahdollistaa tehokkaan palvelutuotannon								
Mittariin sidottu tavoite								
Vuosittainen arviointi palveluverkon vastaavuudesta palvelutarpeeseen	xx/v uosi		%	%	%	%	%	%
Teema: 2.2.6 Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä								
Toimenpide: Palveluverkon jatkuva arviointi suhteessa kysyntään ja tarpeeseen sekä tarvittavien muutosten toteuttaminen								
Mittariin sidottu tavoite								
Käytössä olevat tilat	xx/v uosi		%	%	%	%	%	%
Teema: 2.2.6 Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä								
Toimenpide: Tilankäytön tehostaminen								
Mittariin sidottu tavoite								
Käyttöenergian säästö	xx/v uosi		%	%	%	%	%	%
Teema: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkisedun hiilineutraaliutta 2040								
Toimenpide: Säästetään käyttöenergiaa								

	Lähtö- taso /Vuosi	TO 2013	T A M 2 0 1 4	T A E 2 0 1 5	T A 2 0 1 5	T S 2 0 1 6	TS 2017	TS 2018
Lasten ja oppijoiden hyvinvointia lisätään kestäväällä tavalla								
Mittariin sidottu tavoite								
Ennaltaehkäisevän mallin kehittäminen KASTE II-hankkeessa hyvinvointitoimialan kanssa yhteistyössä								
Teema: 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
ja 2.2.7 Vuonna 2017 nuorisotakuu toteutuu laajan poikkihallinnollisen yhteistyön tuloksena								
Toimenpide:								
Ennaltaehkäisevää toimintaa kehitetään osana perustoimintaa yhteistyössä muiden tahojen kanssa								
Mittariin sidottu tavoite								
Tulosalueilla on määritelty tasa-arvotavoitteiden mukaiset toimenpiteet ja ne toteutuvat								
Teema:???	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä								
Toimenpide:								
Lisätään koulutuksellista tasa-arvoa, sivistystoimiala toimii tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden pilottikohteena								
Mittariin sidottu tavoite								
Alle 30-vuotiaiden osuus aikuiskoulutuksessa								
<ul style="list-style-type: none"> • ammatillinen • yleissivistävä 	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
Teema: 2.2.7 Vuonna 2017 nuorisotakuu toteutuu laajan poikkihallinnollisen yhteistyön tuloksena								
Toimenpide:								
Kohdennetaan koulutuspalveluja etenkin nuorisotakuun parissa oleville.								
Mittariin sidottu tavoite								
Ohjeistuksen laatiminen								
Teema: 3.3.7 Ympäristön kannalta kestävää liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä	xx/ vuosi	%	%	%	%	%	%	%
Toimenpide:								
Koulu- ja opiskelumatkoihin sekä saattoliikenteeseen liittyvän liikkumisohjeistuksen laatiminen								

Vieraskielisen väestön suomen ja ruotsin kielen taidon kehittymistä ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemusta tuetaan riittävällä koulutustarjonnalla Valmistavat koulutukset?

Kansainvälisyyden edellytykset turvataan tukemalla asukkaiden ja henkilöstön valmiuksia toimia kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa Henkilövaihdon määrä?

Henkilöstön hyvinvointiin ja työelämän laatuun liittyvät tavoitteet (koko toimiala) kh

Henkilöstön osaamista kehitetään	Lähtötaso /Vuosi	TOT 2013	TAM 2014	TAE 2015	TA 2015	TS 2016	TS2017	TS2018
Mittariin sidottu tavoite Kunta 10 Työntekijöiden kokemat huonot vaikutusmahdollisuudet muutoksiin Teema: 2.2.1 Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla		xx/vuosi	%	%	%	%	%	%
Mittariin sidottu tavoite Talousarviossa varatut määrärahat ergonomiakalusteisiin Teema: 3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä		xx/vuosi	%	%	%	%	%	%
Mittariin sidottu tavoite 3 Teema:		xx/vuosi	%	%	%	%	%	%
Toimenpide: Osallistetaan henkilöstö palvelun ja organisaation kehittämiseen ja henkilöstön työhyvinvointia tuetaan arjessa								

Toimielimen alaisia palvelualueita koskevat tavoitteet (toimialakohtaisesti soveltuvin osin)

Toiminnan kehittämishankkeet kh

Ohjausasiakirja	Ohjelman teema, uudistamisohjelma 1 ja 2, muu ohjaus	2015	2016	2017	2018
Toimialan merkittävimmät strategiset kehittämishankkeet (1-3 kpl)					
Konsernihallinnon omistamat, koko kaupunkia koskettavat merkittävimmät strategiset kehittämishankkeet (1-3 kpl)					
Muiden toimialojen strategiset hankkeet, joihin toimialan pitää varata resursseja					

Muut hankkeet ja projektit, joiden kokonaiskustannusarvio ylittää 2.milj euroa.					

7. TOIMIELINKOHTAISET TIEDOKSI ANNETTAVAT TUNNUSLUVUT kh

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tuottavuus ja taloudellisuus							
Lapsia kunnan järjestämässä ja tukemassa päivähoitossa sekä kotihoidon tuella yhteensä osuus väestössä ja lkm (Kuusikon mukaan)							
Oppilasmäärät perusopetuksessa esiopetus ja 1-9 - vuosiluokat							
Toisen asteen ensisijaiset hakijat/aloituspaiikat Varsinaisessa yhteisvalinnassa ' Turun ammatti-instituutti * Turun lukiot							
Kriteeri n							
Resurssien käyttö							
Tilojen käyttö (m2)							
Kriteeri n							
Muut							
Kriteeri 1							
Kriteeri n							

8. MUUT KAUPUNKITASON OHJAUSASIAKIRJAT JA RESURSSIEN PITKÄN AIKAVÄLIN OHJAUS (LUETTELO) kh

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Turun koulutuksen paikallinen kehittämissuunnitelma vuosille 2015 - 2020	